

Tenttien arviointikriteerit sosiaalitieteiden tutkinto-ohjelmassa

Seuraavassa esitellään ne kriteerit, joiden perusteella tenttien arvosanat annetaan. Samalla saat ohjeita siitä, miten voit valmistautua kirjalliseen kuulusteluun ja millaisia vastauksia sinulta tenttikysymyksiin odotetaan.

Hyvä tenttivastaus

Olellaisen osan tenttivastausta muodostaa tentittävien teosten oivaltava ja arvioiva referointi sekä kriittinen reflektointi. Tenttikirjan sisällön muistaminen ja ymmärtäminen on vastauksessa tärkeintä, mutta myös omat ajatukset ja esimerkit ovat suotavia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita arkiajatteluun perustuvaa päättelyä tai yleisten uskomusten levittämistä.

Hyvä tenttivastaus on tenttikirjallisuuteen perustuva esseemäinen kirjoitelma, mutta ei rajoitetun kirjoittamisajan vuoksi edellytä yhtä laajaa käsittelyä kuin tieteellisissä esseissä. Tenttivastauksen laajuus voi vaihdella, mutta hyvissä vastauksissa on keskimäärin 300-500 sanaa. Hyvä tenttivastaus ei aina ole pitkä, mutta ei myöskään liian suppea. Olellaisen erottaminen epäolellaisesta auttaa tiivistämään vastausta.

Hyvä tenttivastaus vastaa siihen, mitä on kysytty ja käsittelee vain niitä asioita, joita tenttikysymys kehottaa pohtimaan. Tenttikysymykset kannattaa siis lukea tarkkaan ja huolellisesti, jottei vastauksessa esitetä kysymyksen kannalta epäolellaisia seikkoja.

Tenttikysymyksillä testataan opiskelijan tietoja ja ymmärrystä tenttikirjallisuudesta poimituista aiheista. Tenttivastauksesta pitäisi ilmetä, että opiskelija tuntee tenttiä varten lukemansa kirjallisuuden ja on sisäistänyt sen keskeisen sisällön. Hyvässä tenttivastauksessa myös kerrotaan kenen/keiden ajatuksia siinä esitellään eli tiedon lähteeseen on hyvä viitata ainakin soveltuvin osin.

Hyvä tenttivastaus on selkeä, looginen kokonaisuus, joka esimerkiksi etenee johdannosta asian varsinaiseen käsittelyyn ja päättyy yhteenvetoon. Hyvä tenttivastaus on kirjoitettu selkeästi ja sujuvasti, hyvällä (suomen tai muulla sallitulla) kielellä ja kielioppisääntöjä noudattaen.

Arvosanaan vaikuttavat *alentavasti* seuraavat seikat:

- puutteelliset tiedot
- asiavirheet
- asioiden liian yksipuolinen käsittely
- omien mielipiteiden sekoittaminen asiatyyliseen argumentointiin
- vastauksen rakentaminen yleistiedon ja arkiajattelun varaan
- vastauksen puhekielisyys ja muut kielelliseen ilmaisuun liittyvät ongelmat
- turhat toistot, joilla pyritään ainoastaan kasvattamaan vastauksen pituutta
- vastaukset on esitetty ranskalaisilla viivoilla tai tekstissä on puutteellisia virkkeitä

Arviointikriteerien luonnehdinta arvosanoittain

(5) Erinomainen

Erinomainen tenttikirjallisuuteen perustuva vastaus (*analyytinen reflektointi*), joka ei sisällä asiavirheitä tai epäolennaisia asioita. Opittavan aineiston perussisältö ja rakenne on erittäin hyvin ymmärretty ja esitetty, ja vastaus sisältää paljon tärkeitä yksityiskohtia ja olennaista analyysia tai pohdintaa. Keskeiset käsitteet on tunnistettu ja ytimekkääsi määritelty osana (mahdollisesti kriittistäkin) argumentointia. Tenttijä osaa yhdistää pohdintansa aikaisemmin oppimaansa ja/tai laajempaan tieteelliseen ja/tai yhteiskunnalliseen keskusteluun.

(4) Kiitettävä

Hyvä tenttikirjallisuuteen perustuva vastaus (*oivaltava reflektointi*), joka ei sisällä asiavirheitä tai epäolennaisia asioita. Keskeiset käsitteet on tunnistettu ja määritelty. Opittavan aineiston perussisältö ja rakenne on hyvin ymmärretty ja esitetty, ja vastaus sisältää myös joitakin tärkeitä yksityiskohtia ja/tai olennaista analyysia tai pohdintaa.

(3) Hyvä

Asiallinen tenttikirjallisuuteen perustuva vastaus (*oivaltava referointi*), joka voi kuitenkin sisältää myös jonkun yksittäisen asiavirheen tai epäolennaisen asian. Keskeiset käsitteet on pääosin tunnistettu ja määritelty. Opittavan aineiston perussisältö on pääpiirteittäin esitelty, mutta ei kovin yksityiskohtaisesti tai analyytisesti.

(2) Tyydyttävä

Puutteellinen vastaus, joka kuitenkin sisältää myös oikein ymmärrettyjä, tenttikirjallisuudessa mainittuja asioita. Keskeisten käsitteiden tunnistus ja/tai niiden määrittely on hataraa. Vastaus saattaa painottua epäolennaisiin asioihin tai sisältää joitakin asiavirheitä, mutta osoittaa kuitenkin opiskelijan hallitsevan tyydyttävästi opittavan aineiston perussisällön.

(1) Välttävä

Erittäin puutteellinen vastaus, joka kuitenkin sisältää joitakin tenttikirjallisuudessa mainittuja asioita ja päätelmiä. Keskeisiä käsitteitä ei ole tunnistettu tai määritelty. Vastaus saattaa painottua epäolennaisiin asioihin tai sisältää runsaasti asiavirheitä, mutta osoittaa kuitenkin opiskelijan hallitsevan opittavan aineiston vähimmäistasolla.

(0) Hylätty

Vastauksesta ei käy ilmi, että tenttikirjallisuutta on luettu ja ymmärretty. Vastaus saattaa sisältää runsaasti olennaisia asiavirheitä tai painottua pelkästään epäolennaisiin asioihin.

Tenttijän muistilista (soveltuu myös esseen kirjoittajille)

- Oletko vastannut otsikossa esitettyyn kysymykseen tai tehtävänantoon?
- Oletko käsitellyt vastauksessasi kaikki kysymyksen kannalta *olennaiset asiat*?
- Onko kirjoitelman *rakenne* looginen eli liittyvätkö kappaleet luontevasti toisiinsa? Ovatko *johdanto* ja *päätäntö* selkeitä ja tehokkaita? Oletko pitänyt mielessä niiden tehtävät? Oletko määritellyt riittävän tarkasti käyttämäsi *käsitteet*?
- Onko tenttivastauksesi *tyyliltään* ja *kieleltään* asianmukainen ja *kirjoitusasultaan* moitteeton?
- Ovatko *viittaussuhteet* kunnossa? Viittaako jokainen käyttämäsi pronomini (tämä, tuo, se jne.) selkeästi johonkin korrelaattiin?

Mihin jatkumoon tentit asettuvat opiskelijoiden opintopolulla

- *Opintosuorituksia arvioidaan siksi, että saadaan tietoa asetettujen osaamistavoitteiden saavuttamisesta...* (Tampereen yliopiston opintojen arviointisääntö, 13.6.2012).

Myös tentit on laadittava siten, että ne vastaavat opintojaksolle "määriteltyjä tavoitteita sekä edistävät tavoitteiden mukaista oppimista". Opintosuorituksilla, joihin tentit kuuluvat, arvioidaan oppimista ja miten opinnoissa on edetty. Hyväksytyt arvosana edellyttää "sellaista osaamista, mikä mahdollistaa opintojen jatkamisen opetussuunnitelman mukaisesti". Tentaattorin antama palaute (arvosana ja/tai kirjallinen palaute) auttavat myös opiskelijaa arvioimaan omaa oppimistaan ja opiskelutaitojaan. Tenttisuoritus on vain yksi rasti opintopolulla, mutta samalla se on osa laajempaa oppimis- ja palauteprosessia. Tenttiminen onkin hyvä nähdä seisahtumispaikkana, josta käsin voi arvioida mennyttä ja suunnistaa tulevaan.

Näistä syistä on tärkeää saada tietoa niistä kriteereistä, joiden perusteella tentti arvioidaan. Arvioinnin läpinäkyvyyden lisäämistä ovat toivoneet sekä sosiaalitieteiden opiskelijat että opettajat. Yhteisille kriteereille perustuva, asiantuntevien tentaattorien suorittama arviointi takaa arvioinnin johdonmukaisuuden ja oikeudenmukaisuuden.

Ohjeistuksen mallina ja lähteenä on käytetty seuraavia Helsingin yliopiston sivuja:

<http://www.helsinki.fi/viestinta/opiskelu/arvostelu.html>

<http://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/kirjoita/essee.htm>